

Õpetajaks õppijad saavad oma e-portfoolio

Liina Malva

Tartu Ülikooli kasvatuseduste magistrant

Veebruarist hakatakse Tartu ülikooli klassiõpetajate praktika raames kasutama uut hindamismudelit ja luuakse e-portfoolio keskkond, mille abil tõhustub õpetajakoolituse tudengite töökohal õppimine ning suureneb tagasiside.

Uue hindamismudeli on meie teadlased välja töötanud koos Utrechti ülikooliga ELi 7. raamprogrammi projekti WATCHME (*Workplace-based e-assessment technology for competency-based higher multi-professional education*) raames. Projekti eesmärk on muuta elektroonilise portfoolio abil töökohal õppimist efektiivsemaks. Projekti raames keskendutakse eelkõige professionaalse arengu hindamisele ja tagasisidele, osalemas on 11 partnerit Euroopast ja Põhja-Ameerikast. Töökohal õppimist käsitletakse õpetajakoolituse, veterinaaria ja meditsiini valdkonnas. TÜ koostöös Hollandi Utrechti ülikooliga vastutab õpetajakoolituse valdkonna eest. Siiani on meie peamiseks ülesandeks olnud mudeli loomine, mille abil oleks võimalik hinnata õpetajakoolituse tudengeid nende praktika ajal ning neile ka tagasisidet anda.

Hindamismudeli väljatöötamisel tugineti peamiselt kahele innovaatilisele lähenemisele, mis toetavad töökohal õppimist. Esiteks - õpetamise tuumpraktika (*core practice*), mis seisneb õpetajakoolituse kõige olulisemates professionaalsetes tegevustes, mida õpetaja peab läbi viima. Teiseks - usaldatud professionaalne tegevus (*entrusted professional activity, EPA*), mis tuleb meditsiiniharidusest. Ka usaldatud professionaalse tegevuse idee rõhutab oluliste professionaalsete tegevuste identifitseerimist, kuid neid tuleb läbi viia juhendaja järelevalve all senikaua, kuni juhendaja usaldab üliõpilast iseseisvalt tegutsema.

Mudel on üha täiustunud

Eesti ja Hollandi teadlaste loodud hindamismudel koosnes esialgu viiest õpetajatöö rollist, üheteistkümnest professionaalsest tegevusest ja iga tegevuse neljast tasemest. Tasemetel sõnastamisel lähtuti järgnevatest printsiipidest:

väljatöötatud visioon ja materjalid vs iseenda vaatepunktide ja materjalide arendamine;
üldine lähenemine vs õpilaste vajadustel põhinev õpetamine;
juhuslik vs süstemaatiline õppetegevuste, õpilaste õppimise ja iseenda professionaalse arengu analüüs.

Projekti tutvustati ka novembris Tartus rahvusvahelisel ISATTi (*International Study Association on Teachers and Teaching*) konverentsil „Teooria kohtub praktikaga: olulised küsimused õpetajatöös“. Hindamismudeli valideerimise käigus novembris ja detsembris 2014 hindasid ja kommenteerisid seda TÜ haridusteaduste instituudis 12 õpetajakoolituse eksperti. Valideerimine viidi läbi kolme osana, seejuures muudeti hindamismudelit vastavalt ekspertide ettepanekutele iga osa järel. Selle tulemusena on eestikeelses hindamismudelis 5 õpetajatöö rolli, 12 professionaalset tegevust ning nende tegevuste tasemed. Mudelit valideerinud eksperdid tõid välja, et Eesti konteksti tuleks lisada õpetaja kui uurija aspekt.

Valideerimise käigus täiustus õpetajakoolituse praktika hindamismudel silmnähtavalt, kuid sellega pole protsess veel lõppenud. Jaanuarisse 2015 on planeeritud fookusgrupi intervjuud, et eestikeelne hindamismudel lõplikult kooskõlastada. Seejärel luuakse koostöös tehniliste partneritega e-portfoolio keskkond, mille abil saab tõhustada õpetajakoolituse tudengite töökohal õppimist, suurendada paindlikkust ning pakkuda rohkem tagasisidet.

E-portfoolio abil saab tudeng nii kirjeldavat kui ka graafilist tagasisidet oma tegevusele ja arengule. Visualiseerides õppimisprotsessi on tudengil võimalik näha, kus ta hetkel oma professionaalses arengus on ning kuhu võiks liikuda. E-portfoolio lihtsustab ka info jagamist tudengi ning kooli- ja ülikoolipoolsete juhendajate vahel, kuna vaatluse ajal või järel sisestatud info on igal hetkel kõigile osapooltele internetis kättesaadav.

Projektiga on võimalik täpsemalt tutvuda aadressil www.project-watchme.eu. Projekti kontaktisik Tartu ülikoolis on Äli Leijen (ali.leijen@ut.ee)

Lisa:

Tabel: Näide hindamismudelitest (rollid ning professionaalsed tegevused).

Õppetöö kavandaja, läbiviija ja hindaja (ainetundja ja õppeprotsessi juhendaja)	<ul style="list-style-type: none">• Püstitab õppe-eesmärgid ainetundidele ning teab ainekava õppe-eesmärgid• Valib või töötab välja sobivad õppematerjalid ning -meetodid lähtuvalt õppe-eesmärkidest• Planeerib õppetöö läbiviimist• Viib läbi õppetöö• Hindab õpilaste õppe-eesmärkide saavutamist ning annab neile tagasisidet
Õpikeskkonna kujundaja	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb huvi õpilaste kui indiviidide ja grupi vastu ning loob nendega toetavaid suhteid• Juhib grupis kommunikatsiooni-protsesse
Lapse arengu toetaja	<ul style="list-style-type: none">• Toetab õpilaste kui isiksuste arengut
Professionaalse kogukonna liige	<ul style="list-style-type: none">• Viib läbi tunni- ja aineväliseid tegevusi• Teeb koostööd kolleegide (k.a tugispetsialistidega) ja lastevanematega
Enda professionaalse arengu juht	<ul style="list-style-type: none">• Analüüsib ja täiendab oma erialaseid tegevusi ja teadmisi• Uurib õpetamist ja õppimist